

Tutu ña uvi ña ni ke'i San Pablo kua'an nda'a' ne ini xini Jesús, ne ndiee' ñuu Corinto

Ti'vi' ra cha'an' nia

¹ Yu'u nduu' Pablo, te Jesucristo ni tianu' yu'u te sania'a' i ichi' a saa kuní Ndiosí. Te yu'u xiin' ñani e' Timoteo ndii, ti'vi' ndu cha'an' ndo'ó, ne nakayá xa'a' Ndiosí ñuu Corinto, te ti'vi' tu ndu cha'an' sakuu' ne nduu' kuenta a, ne ndiee' kanii' nuu' ñu'u' Acaya. ² Na sañu'u' na Ndiosí, yuva' e', xiin' xto'o e' Jesucristo ndo'ó, te na taxí tu a ña maní' koq xiin' ndo'.

Ka'an Pablo xa'a' ña ni ndo'o ra

³ Ka'nu' va ña nduu' Ndiosí, yuva' xto'o e' Jesucristo, te nduu' tu a ña kuvita ini xa'a' e', te saki'ví tu a yoo'. ⁴ Te sakan' tu saki'ví a ndu'u nuu' sakuu' ña ndo'o' ndu, te sakan' kuví saki'ví tu ndu'u ne yoo nuu' ndee ka nuu' tundo'o' saa nii' ni saki'ví Ndiosí ndu'u. ⁵ Kuachi ndii, kij' kua'a' ka ndo'o' ndu xa'a' Cristo ndii, kua'a' ka tu saki'ví Ndiosí ndu'u nuu' tundo'o' jaan' xiin' nda'a' Cristo. ⁶ Ndisu naa' ndo'o' ndu ndii, ndo'o' ndu te ki'vi' ndo'ó, te ndo'o' tu ndu, te kaku ndo'. Te naa' ki'vi' ndu'u ndii, ki'vi' ndu'u te ki'vi' tu ndo'ó, sakan' te kuví sandiení ndituní ndo' nuu' tundo'o' ña ndo'o' ndo' jaan' ndee naa ndo'o' ndu'u. ⁷ Te ini va tu ndu xini ndu Ndiosí xa'a' ndo'ó, sakan' ña xini ndu ña ndo'o' ndo' saa nii'

ndo'o' ndu, xa'a' a jaan' na iin kachi tu saki'vi Ndiosí ndo'ó ndee naa xaa' a xiin' ndu'u.

⁸ Ñani ta'an' ndu, kuní ndu ña kundani ndo' saa vi' kua'a' ni ndo'o' ndu nuu' ñu'u' Asia. Kua'a' xava'a' ni ndo'o' ndu ya'a' ka te sakan' ña kuvi kundieni ndu, ndee ni xani ni ndu ña kuvi ndu. ⁹ Ni xini ini ndu ndee naa te xa yoo kuvi, ndisu ni ndo'o' ndu ña jaan' te ini ndu kuni ndu ndiee' mii' ndu, süu' jaan' ndii ini kuiti' ndu kuni ndu Ndiosí, ña sanatiaku ne ni xi'i. ¹⁰ Te ni sakakú Ndiosí ndu'u nuu' ña iyo va ña ni xi'i ndu jaan', te sakakú ka a ndu'u, te ini ndu ña sakakú ka tu a ndu'u nuu' tundo'o'. ¹¹ Te naa' chindiee' ndo'ó ndu'u ña ka'an na ka'an ndo' xiin' Ndiosí xa'a' ndu, te naa' kua'a' ka tu ndo' ka'an xiin' a xa'a' ndu ndii, kua'a' ka ne yivi' taxi' ña chindani a xa'a' kua'a' ña ni chindiee' a ndu.

Ka'an Pablo ndichun na ni xa'an ra ñuu Corinto

¹² Ndu'u ndii, yoo iin xa'a' ña kuvi ka'an ninu ndu xa'a' ndu, ña xachuun' va'a' ndu kachi nimá ndu, te xika' ndaku tu ndu iin yivi', te xaa' ka vi' ndu sakan' tein ndo'ó. Te süu' xika' ndu sakan' xiin' ndiee' ña xini tuni iin yivi', süu' jaan' ndii Ndiosí nduu' ña chindiee' ndu te xika' ndu sakan'. ¹³ Sakan' ña ni ke'i ndu ña vixi te kuvi ka'vi ndo' a, te kuvi tu kundani ndo' a. Te ndiatu' ini i ña kundani va'a' ndo' a ¹⁴ saa nii' xa xa'a kundani ndo' a sie vitin. Te kii' nandiko' xto'o' e' Jesús ndii, va'a' kuni nimá ndo' xa'a' ndu, te va'a' tu kuni nimá ndu'u xa'a' ndo'ó.

¹⁵ Te xa'a' a ña ini i ni xini i ndo'ó ndii, ni kuni i xka'ndia i ña nuu' mii' ndiee' ndo', te sakan' kuvi xka'ndia i uvi ta'an ichi' mii' ndiee' ndo' jaan',

te natiiin tukuu ndo' ña sañu'u' Ndiosí ndo'ó.
 16 Sakan' ña ni xanini i xka'ndia i mii' ndiee' ndo'
 kij' ku'un i ñu'u' Macedonia, te xka'ndia ka tu i
 ikan' kij' nandiko' i, sakan' te kuvi chindiee' ndo'
 yu'u te ku'un i ñu'u' Judea. 17 Te ndiatu' ini i ña
 kanini ndo' na kij' ni ndoo i kuento ña ku'un i
 mii' ndiee' ndo' ndii, ni xanini va'a i, uun ni xaa
 i ndee naa xaa' ne yivi', ne xini yoo Ndiosí, kij'
 ka'an ña uvi ta'an yu'u', ka'an ña uun, ndisu
 iin kachi ka'an tu ña ü'un'. 18 Ndisu xini kaxi'
 Ndiosí ña süu' ka'an ndu xiin' ndo' uun, te ka'an
 tu ndu ü'un'. 19 Kuachi ndii ni ka'an ndoso'
 Silvano xiin' Timoteo xiin' yu'u, xa'a' Jesucristo,
 si'e Ndiosí, nuu' ndo', te ña jaan' ndii, köo' kivi'
 ka'an a uun, te ka'an tu a ü'un', süu' jaan' ndii
 xa'a' a jaan' ka'an Ndiosí uun kuiti'. 20 Kuachi
 ndii xiin' ña ni xaa Jesús ni xinu sakuu' kuento
 ña ni taxí Ndiosí nuu' e'. Sakan' na kuii' kij'
 xaka'nu' e' Ndiosí ndii, ka'an e' ña sakan' na
 kunduu a xa'a' ña ni xaa Cristo jaan'. 21 Te ndu'u
 ni xiin' ndo'ó ni ndii, Ndiosí nduu' ña xata' ni'i
 yoo' nuu' ichi' Cristo, te ni sakuiso' chuun' tu a
 yoo', 22 te ni chindu'u' tu a sello a nimá e', te ña
 jaan' nduu' Espíritu Santo ña ni chikandia a nuu'
 e' te kuni e' ña natiiin xna'a e' ña ni taxí a kuento
 a xa'a' jaan'.

23 Ndisu Ndiosí nduu' ña xini saa kaa' nimá i,
 sakan' na xini tu a ña süu' xini xa'an' i ndo'ó. Te
 naa' tia'an ku'un i ñuu Corinto ndii, xa'a' a ña
 ni kuni i sakusuchi' i ini ndo' na ni xaa i sakan'.
 24 Süu' kuni viko ni'i' ndu ndo'ó nuu' ña ini ndo'
 xini ndo' Jesús, kuachi ndii xini kaxi' ndu ña xa
 ini va'a ndo' xini ndo' a. Süu' jaan' ndii kuni
 chindiee' ndu ndo'ó te va'a ka kuni ndo'.

2

¹ Xa'a' a jaan' na ni chituní i ña kü'un tukuu i mii' ndiee' ndo' te sakusuchi' i iní ndo'. ² Kuachi ndii, naa' sakusuchi' yu'u iní ndo'ó ndii, ¿yoo saki'ví yu'u kii' ya'a naa' süu' ndo'ó? Iin ndaa' ndo'ó, ne sakusuchi' i iní kuiti'. ³ Te ña ni ti'vi' i nda'a' ndo' ndii, ni ke'i e sakan' te kii' xaa' i mii' ndiee' ndo' ndii, kuni i ña nuu' a ña saki'ví ndo' yu'u ndii, sakusuchi' ndo' iní i. Te kii' va'a kuni yu'u ndii, iní i ña va'a tu kuni sakuu' ndo'ó. ⁴ Kuachi ndii, kii' ni ke'i i tutu ña ni ti'vi' i nda'a' ndo' ndii, ni ndi'ni xava'a i, te ni kusuchi' ya'a tu iní i ndee ni xaku i. Ndisu ni ke'i i e te sakusuchi' i iní ndo', süu' jaan' ndii ni ke'i e te kundani ndo' ña kundani xava'a i ndo'ó.

Yoo ka'nu' iní Pablo xa'a' te ni xaa kuachi

⁵ Te kuni ka'an i xiin' ndo' ña te ni sakusuchi' iní i jaan' ndii, süu' yu'u kuiti' ni sakusuchi' ra iní, süu' jaan' ndii kuví ka'an e' ña ni sakusuchi' tu ra iní sakuu' ndo'ó. ⁶ Ndisu xa yoo sakan' kuiti' ña sando'o' yatin' sakuu' ndo'ó te jaan'. ⁷ Xa'a' a jaan' na ndee chaa' ka koo ka'nu' iní ndo' xa'a' te jaan', te saki'ví tu ña'a' ndo', saa' iin kii' kuví ndi'i ra saa titu'un'. ⁸ Sakan' na kuii' ka'an nda'vi i xiin' ndo' ña nia'a ni tukuu ndo' te jaan' ña ndani ña'a' ndo'. ⁹ Kuachi ndii, xa'a' a jaan' na ni ti'vi' i tutu jaan' nda'a' ndo' te koto kua'a i ndo'ó, te kuni i naa' saxinú ndo' sakuu' ña ka'an chuun' i xiin' ndo'. ¹⁰ Sakan' ña yoo ka yoo ka'nu' iní ndo'ó xa'a', xa'a' ña ni xaa nia ndii, yoo ka'nu' tu iní yu'u xa'a' nia naa' yoo iin ña koo ka'nu' iní e' xa'a' ne jaan'. Xaa' i sakan' xa'a' ña va'a ndo'ó xiin' xa'a' ña sakan' tu kuni Cristo,

11 sakan' te k̄anando ña ndiṽa'a yoo', sakan' ña xa xiní e' ña kiní ña kuni saa ña ndiṽa'a jaan' xiin' e'.

Ndi'ni Pablo xa'a' Tito

12 Kij' ni xaa i ñuu Troas te ka'an ndoso' i tu'un va'a xa'a' Cristo ndii, ni taxi xto'o e' Ndiosí ña kuví ka'an ndoso' i ikan'. 13 Ndisu xa'a' a ña ni xini i ñani i Tito ndii, va'a xachi' ni kuni i, sakan' na ndee chaa' ka ni ndei' i ne ndee' jaan', te ni keta i kuaxi i ñu'u' Macedonia te kuni ta'an' i xiin' ra.

Kanando e' xa'a' ña ndikún e' ichi' Cristo

14 Ndisu chindani va Ndiosí ña sivi a xaa' sakan' te kanando ndu sakuu' ichi' xa'a' a ña ndikún ndu Cristo Jesús, te sivi tu a xaa' sakan' te nduu' ndu te ka'an ndoso' tu'un va'a xa'a' Jesús. Saa kua'an iin yivi' kiku ndu tu'un jaan' ndee naa iin xiko xavixín'. 15 Kuachi ndii nduu' ndu' ndee naa xiko suxa chú'ma xavixín', ña ni nasoko' Cristo nuu' Ndiosí, te xiko jaan' nduu' tu'un va'a ña ka'an ndoso' ndu nuu' ne xika' ichi' ña kaku ña nuu' kuachi ña, xiin' nuu' ne xika' ichi' ña kua'an mii' koo ña tundo'o'. 16 Te nuu' ne kua'an mii' koo ña tundo'o' jaan' ndii, xiko tu'un ña ka'an ndoso' ndu ndii, nduu' a ndee naa xiko ña xa'ni', ndisu nuu' ne xika' ichi' ña kaku ña nuu' kuachi ña ndii, xiko tu'un ña ka'an ndoso' ndu ndii, nduu' a ndee naa xiko ña taxi' kivi' ñuu ña. Te, ¿yoo xini tuni va'a te kuví saa ña chuun jaan' nuu' Ndiosí? 17 Sakan' ña ndu' ndii, süu' xiko' ndu tu'un Ndiosí naa xaa' inga ne ka'an ndoso' a, süu' jaan' ndii xini Ndiosí ña ka'an ndoso' ndaku ndu tu'un a jaan', kuachi

ndii suvi a ni tjanu' ndu. Te sakan' tu ña iin ndaa' nduu' ndu xiin' Cristo.

3

Ka'án Pablo ña ni ndoo Ndiosí iin kuento xaa' nuu' e'

¹ Te kii' ka'án ndu sakan' ndii, süu' ka'án ndu a te kan'i xiin' mii' ni tukuu' ndu. Sakan' ña küni ndu iin tutu ña ka'án va'a xa'a' ndu nuu' ndo', ni ndee küni tu a ña ke'i ndo'ó iin tutu ña ka'án va'a xa'a' ndu nuu' inga ne yivi' naa xaa' inga te yivi'. ² Te küni tutu jaan' nuu' ndu, sakan' ña xa ndo'ó nduu' tutu ña ka'án va'a xa'a' ndu, ña küni nuu' ndu. Te ndiaka' ndu ndo'ó nimá ndu mii' ka kua'an ndu, te ka'án tu ndu xa'a' ndo' nuu' sakuu' ne yivi', sakan' na xini ña ndo'ó, te xini tu ña kivi' ñuu ndo'. ³ Sakan' ña nia'a ndo'ó ña nduu' ndo' tutu ña ka'án va'a xa'a' ndu, ña ni ke'i mii' Cristo, te ni'i' ndu a mii' ka kua'an ndu. Te ni ke'i ña'a' Cristo xiin' tuun' nuu' tutu, süu' jaan' ndii xiin' ndjee' Espíritu Santo, ña taxi' Ndiosí tiaku, ni ke'i a ña jaan', te ni ndee ni ke'i tu ña'a' a xata' yuu', süu' jaan' ndii nuu' nimá ndo' ni ke'i a ña jaan'.

⁴ Te vitin ndii, Cristo nduu' ña xaa' sakan', te ini ndu xini ndu Ndiosí ña sakuu' ña jaan' ndii, ña ndixa xna'a nduu' a. ⁵ Süu' xiin' ña chuun va mii' ndu na kuv'i xaa' ndu ña jaan', süu' jaan' ndii Ndiosí nduu' ña xaa' chuun va ndu nuu' chuun jaan'. ⁶ Te sakan' tu Ndiosí nduu' ña ni xaa' chuun va ndu, te kaka nuu' ndu nuu' a saa ka'án chuun' kuento xaa' ña ni ndoo a xiin' e'. Te kuento xaa', ña ni ndoo a xiin' e' jaan' ndii, süu' yoo kuei a nuu' tu'un ndei' ña ni ke'i, süu' jaan' ndii yoo

kuej a nuu' ña ndiee' Espíritu Santo. Te tu'un ndei' jaan' ndii, ka'án chuun' a ña kuví e', ndisu Espíritu Ndiosí ndii, taxi' a kivi' ñuu e' ña köo' kivi' ndi'i.

⁷ Te tu'un ndei', ña ka'án chuun' ña kuví e' jaan' ndii, ni ke'i ña'a' Ndiosí xata' yuu'. Te kij' ni taxi' ña'a' a nda'a' Moisés ndii, ni yi'e koo' chukuu' a, sakan' na ne vi'e Israel ndii, ndee ni kuví koto' ni ña nuu' ra, sakan' ña ni yi'e xava'a nuu' ra. Ndisu tee' ndee ni yi'e kua'a' a ndii, kuie kuie ni nda'va a. ⁸ Saa ka vi' tu ndatun' yi'é tu'un xaa', ña ni ndoo Ndiosí nuu' e' jaan', ña yoo kuej nuu' ndiee' Espíritu Santo jaan'. ⁹ Kuachi ndii, naa' tu'un ndei', ña ka'án chuun' ña kuví e' xa'a' kuachi e' jaan', ni yi'e ndatun' ya'a ndii, saa ka vi' tu ndatun' ni yi'e tu'un xaa', ña ka'án ña xa ni xandaku Ndiosí nimá e' nuu' a. ¹⁰ Kuachi ndii, tee' ndee ni yi'e koo' chukuu' tu'un ndei', ña ni taxi' Ndiosí ña nuu' ndii, näkuitá ña yi'é ña jaan' xiin' ña yi'é ña xaa', ña taxi' a nda'a' yoo'. ¹¹ Sakan' ña, naa' ni yi'e tu tu'un ndei', ña kuie kuie ni ni ndi'i ndii, saa ka vi' tu yi'e ña xaa', ña köo' kivi' ndi'i.

¹² Te xa'a' a ña iní ndu xini ndu ña xaa' jaan', na ka'án ndituni ndu xa'a' a. ¹³ Te ni xaa' ndu ndee naa ni xaa Moisés, ña ni tisa'ví ra nuu' ra xiin' iin toto te küni ne vi'e Israel ña nda'vá ña yi'é nuu' ra. ¹⁴ Ndisu ña kundani ne jaan' ndii, ni xa xii ña. Te ndee kivi' vitin, kij' ka'vi' ña tu'un ndei' ña ni taxi' Ndiosí nda'a' ña xta'an' ndii, kusaa' tiasi ka toto jaan' nuu' ña, te küvi kundani ña tu'un ndei' a jaan', sakan' ña tia'an kundia'a toto jaan', kuachi ndii iin ndaa' ña iní

e' xini e' Cristo kujtj' sakundia'á ña jaan'. ¹⁵ Te ndee kivi' vitin, kij' ka'vi' ña tu'un ndei' Ndiosí, ña ñi ñatiin Moisés xta'an' ndii, toto jaan' tiasi nuu' ña kundani ña. ¹⁶ Ndisu kij' natiin' yoo ka xto'o e' Jesús ndii, kundia'a toto jaan' saa a.

¹⁷ Kuachj' ndii, xto'o e' jaan' ndii, Espiritu nduu' a, te mii' yoo Espiritu xto'o e' jaan' ndii, ne xa yoo ndiká ndiee' ijan'. ¹⁸ Xa'a' a jaan' na sakuu' yoo' ndii, koo' ka toto jaan' tiasi ka nuu' e'. Te nduu' e' ndee naa yuu' tata, ña yi'é te nia'á e' ña ka'nu' koo' chukuu' xto'o e' jaan', te sakan' kua'an na kua'an e' ña nduva'a ka e' ndee skachi' naxaa e' koo' e' saa nii' kaa' mji' xto'o e' jaan'. Te sakuu' ña jaan' ndii, mji' Espiritu xto'o e' nduu' ña xaa' a.

4

Ka'án ndoso' ndaku Pablo tu'un va'a xa'a' Jesús

¹ Xa'a' a jaan' na xikuiin ndu ña xaa' ndu chuun nuu' Ndiosí, ña ñi sakuiso' chuun' a ndu xa'a' a ña ñi kuvita inji a xa'a' ndu. ² Te koo' ndee iin ña'a xaa' si'e ndu, ñi ndee koo' tu ña ka'an kaa' xaa' ndu, te sakan' tu xini xa'an' ndu ndee iin ne yivi', ñi ndee nama' ñi tu ndu tu'un Ndiosí. Süu' jaan' ndii iin ndaa' Ndiosí xini ña ña ndixa xna'a nduu' ña ka'án ndu, te kuvj' inji ndo' kunj' ndo' a. ³ Ndisu naa' yoo ka kundani tu'un va'a ña ka'án ndoso' ndu jaan' ndii, kundani ña a sakan' ña ne xika' ichi' ña kua'an mii' koo' tundo'o' nduu' ña. ⁴ Te ne jaan' ndii, kuvj' kundani ña tu'un va'a jaan', sakan' ña ña ndiva'a, ña nduu' ndiosí nuu' ñu'u' iin yivi'

yo'o', n̄i ndaṣi ña kundani n̄ia te küvi kundani n̄ia tu'un va'a jaan', te natuvi nuu' n̄ia xiin' ña yi'é tu'un va'a ndatun' koo' chukuu' jaan', ña ka'án xa'a' Cristo. Te n̄i ndaku nii' Cristo jaan' saa kaa' m̄ji' Ndiosí. ⁵ Kuachi ndii süu' xa'a' m̄ji' ndu ka'án ndoso' ndu, süu' jaan' ndii xa'a' xto'o e' Jesucristo ka'án ndoso' ndu, te nduu' ndu te xika' nuu' nuu' kujti' ndo' xa'a' a ña xika' nuu' ndu nuu' Jesús. ⁶ Te Ndiosí n̄i ka'an chuun', te n̄i natuun ñu'u ña nuu' kii' n̄i yoo n̄iaa' jin yivi', te suvi tu a nduu' ña n̄i xaa sakan', te n̄i natuun ñu'u a jaan' nimá ndu'u, te n̄ia'a ndu a nuu' inga ne yivi', te küvi kundani n̄ia ña ña ndatun' koo' chukuu' nduu' Ndiosí. Te n̄ia'á Ndiosí ña ndatun' a jaan' xiin' nda'a' Jesucristo.

In̄i ndu xini ndu Ndiosí kii' yoo tundo'o'

⁷ Te ndu'u ndii, ndee na kisi ña n̄i kua'a xiin' ñu'u' kixin' nduu' ndu, te ñu'u' ña ndiaa ya'vi' xava'a jaan' nimá ndu, ña nduu' tu'un va'a. Te xiin' ña jaan' n̄ia'á Ndiosí ña ña ndiee' ka'nu' koo' chukuu' jaan' ndii, ña ndiee' m̄ji' a nduu' a, te süu' ña ndiee' m̄ji' ndu nduu' a. ⁸ Sakan' na kuii' tee' ndee yoo kua'a' tundo'o' nuu' kivi' ñuu' ndu ndii, küvi kanando a ndu, te tee' ndee yoo kua'a' tu ña sandi'ni ndu'u ndii, küvi sanuu' a nimá ndu. ⁹ Tee' ndee ndikún ne yivi' taxi' n̄ia ndu'u ndii, kuasa' yoo' jin ndaa' ndu. Tee' ndee suku' ne yivi' ndu'u ñu'u' ndii, kuasa' sandoñu'u' n̄ia ndu. ¹⁰ Te mii' ka kua'an ndu ndii, ndo'o' ndu xiin' ñu'u' nde'i ndu xa'a' ichi' Jesús. Sakan' te kun̄i tu ne yivi' xa'a' kivi' ñuu' Jesús xiin' ña xaa' ndu. ¹¹ Kuachi ndii, vitin ña tiaku ndu ndii, saa kivi' kuein' kuu' ndu xiin' kivi' ñuu' ndu xa'a' ña

ka'án ndoṣo' ndu xa'a' ichi' Jesús. Sakan' te kunj tu ne yivi' xa'a' kivi' ñuu Jesús xiin' nda'a' ña xaa' ndu xiin' ñu'u' nde'i ndu. ¹² Sakan' na kuii' ndu'u xa yoo kuvj, te natjin ndo'ó kivi' ñuu ña köo' kivi' ndi'i'.

¹³ Sakan' ña inj ndu xini ndu Ndiosí ndee naa ni inj te ni ke'i mii' yoso' a nuu' tutu Ndiosí mii' ka'án a ndii: “Inj i xini i Ndiosí, sakan' na ka'án i xa'a' a”, kachi a. Te sakan' tu ndu'u ndii, kandixa' ndu Ndiosí, sakan' na ka'án ndu xa'a' a. ¹⁴ Kuachj ndii xiní ndu ña Ndiosí ni sanatiaku xto'o e' Jesús tein ne ni xi'i, te sanatiaku tu a ndu'u xiin' Jesús jaan', te sanakua'a inga' Jesús jaan' ndu'u xiin' sakuu' ndo'ó nuu' Ndiosí. ¹⁵ Te sakuu' ña jaan' ndo'o' ndu xa'a' ña va'a ndo'ó, sakan' te kua'a' ka ne yivi' natjin ña ndani mii' ña'a' Ndiosí, te kua'a' ka tu nja taxj ña chindani a. Sakan' te ña jaan' natjin sakuu' ña xaka'nu' ña'a' e'.

¹⁶ Xa'a' a jaan' na nüu' nimá ndu, kuachj ndii, tee' ndee so'o xixa' ñu'u' nde'i ndu kua'an a, ndisu nimá ndu ndii, so'o nakoó ka ndiee' a i'in kivi' kua'an. ¹⁷ Kuachj ndii, tundo'o' kualí, ña ndo'o' ndu jin yivi' yo'o' ndii, jin kanj' kujti' yoo a, te ña xka'ndiá kujti' nduu' tu a. Ndisu xa'a' ña jaan' taxj Ndiosí nda'a' ndu ña va'a koo' chukuu' ña köo' kivi' ndi'i'. ¹⁸ Sakan' ña xito' ndu ña kuvj kunj nduchi' nuu' ndu, süu' jaan' ndii xito' ndu ña küvj kunj ndu. Te ña kuvj xini e' ndii, ña xka'ndiá kujti' nduu' a, ndisu ña küvj kunj e' ndii, ña köo' kivi' ndi'i' nduu' ña jaan'.

5

¹ Kuachj ndii xiní ndu ña naa' ndoñu'u' ñu'u'

nde'i ndu, ña nduu' ndee naa iin vi'e toto, ña iin' iin kanj' kuitj' iin yivi' yo'o' ndii, taxj Ndiosí nda'a' ndu iin ña kōo' kivi' ndoñu'u' ndivi'. Te ña jaan' ndii, süu' te yivi' ni xa'a a. ² Te xa'a' a jaan' na tana' ndu ña kusaa' tiaku ka ndu iin yivi' yo'o' xa'a' a ña xikán va inj ndu ña nama kij' ñu'u' nde'i ndu yo'o', te nakundixin ndu ñu'u' nde'i ña nduu' kuenta ndivi'. ³ Sakan' na kuii' kumi' ndu ñu'u' nde'i xaa' ndivi', sakan' te kunduyu ndu iin te kōo' ñu'u' nde'i ikan'. ⁴ Te vitin ña kusaa' tiaku ka ndu xiin' ñu'u' nde'i yo'o' ndii, tana' ndji u'vi inj ndu, kuachj ndii kuni ndu ña kunduyu ndu iin te kōo' ñu'u' nde'i, süu' jaan' ndii kuni ndu ña nama kij' ñu'u' nde'i ndu, ña xi'í kaa', xiin' ña kōo' kivi' kuvj. ⁵ Te mji' Ndiosí nduu' ña ni xava'a ndu'u xa'a' ña jaan', te ni chinaá Espíritu Santo nimá ndu, ña jaan' ni chikandja a nuu' ndu.

⁶ Xa'a' a jaan' na saa kivi' inj ndu xika' ndu iin yivi', te xini tu ndu ña vitin ña tiaku ndu xiin' ñu'u' nde'i yo'o' ndii, xika' yoo ndu nuu' xto'o e'. ⁷ Sakan' ña ña jaan' kuitj' inj ndu xini ndu te xika' ndu iin yivi', te süu' ndi'ni ndu xa'a' ña xini nduchi' nuu' ndu. ⁸ Sakan' na kuii' inj ndu te xika' ndu iin yivi', te ka'an nimá ndu ña nakoo kij' ndu ñu'u' nde'i ndu yo'o', te ku'un kundiee ndu mii' ndu'u xto'o e' jaan'. ⁹ Sakan' na kuii' saa kivi' xanduxa' ndu, te sasij' ndu inj xto'o e' jaan', naa' yoo ndu xiin' ñu'u' nde'i yo'o', uun naa' yoo ndu xiin' ñu'u' nde'i xaa'. ¹⁰ Kuachj ndii sakuu' yoo' kuni a kuyatin nuu' Cristo mii' xa'nú a kuachj, te i'in e' natiin ña xata'an natiin e' xa'a' ña va'a, uun ña nja'a ña ni xaa e' kij' ni xika e' iin yivi' yo'o'.

Ni nakoo e' ña manì' xiin' Ndiosí ni xaa Cristo

¹¹ Te xa'a' ña xiní ndu ña kuní a kuyi'vi e' xto'o e' jaan' ndii, xika' ndu sakandixa' ndu ne yivi', sakan' ña Ndiosí ndii, xa xiní a saa xika' ndu nuu' a, te ndiatu' ini i ña xiní tu ndo'ó ndu'u xiin' nimá ndo'. ¹² Te kij' ka'án ndu sakan' ndii, süu' ka'án ndu a te kanji' xiin' mii' ni tukuu' ndu nuu' ndo', süu' jaan' ndii ka'án ndu a te kuyi' ka'an ninu na ndo'ó xa'a' ndu, te kuyi' tu nakuin ndo' nuu' ne xasuvi' xiin' mii' mii' xa'a' ña xaa' kuiti' nja, te süu' xaa' nja a xiin' iin ndaa' nimá nja. ¹³ Sakan' ña, naa' te loco nduu' ndu tuu ne yivi' ndii, xa'a' chuun nuu' Ndiosí nduu' ndu te loco, te naa' te kuu' kaxi' nduu' ndu tuu nja ndii, xa'a' ña va'a mii' ndo' nduu' ndu te kuu' kaxi'. ¹⁴ Kuachj ndii xa'a' a ña ndani Cristo ndu'u na xaki'i' a ndu, te xaa' ndu ña kaa', sakan' ña xa ni kundani ndu ña iin ndaa' ña jaan' kuiti' ni xi'i xa'a' kuachj sakuu' e'. Xa'a' a jaan' na iin kachi ni xi'i tu sakuu' e' xiin' a kij' ni xi'i a. ¹⁵ Te xa'a' a ña ni xi'i a xa'a' kuachj sakuu' e' ndii, kuní a ña kutiaku e' xa'a' ña jaan' kuiti', te süu' kutiaku ka e' xa'a' mii' e'. Süu' jaan' ndii kutiaku e' te saa e' ña kuní ña ni xi'i jaan', te ni natiaku a xa'a' ña va'a mii' e'.

¹⁶ Sakan' na kuii' ndee vitin, te ndee nuu' ku'un e' ndii, xanini ka ndu xa'a' inga ne yivi' naa xanini ne yivi' iin yivi'. Ña ndixa nduu' a ña ni xanini tu ndu'u xta'an' ña ndee Cristo ndii, te yivi' nda'vi so'o kuiti' nduu' a. Ndisu vitin ndii, süu' sakan' ka xanini ndu xa'a' a. ¹⁷ Xa'a' a jaan' na naa yoo ka ini xini Cristo ndii, ne yivi' xaa' ni nandu'u nja, te ña ni nduu nja ña nuu' ndii, xa ni ndoo ña jaan'. Sakan' na kuii' vitin ndii, ne yivi'

xaa' nduu' kañii' ña. ¹⁸ Te sakuu' ña kaa' kuaxi nda'a' Ndiosí, ña ñi ñakoo e' ña maní' xiin' xiin' nda'a' Cristo, te ñi ka'an chuun' Ndiosí xiin' ndu ña ka'an ndu xiin' ne yivi' ndee ña kuní a saa ña, te ñakoo ña ña maní' xiin' a. ¹⁹ Te ka'an tu ndu xiin' ña ña xiin' nda'a' Cristo ñi ñakoo Ndiosí ña maní' xiin' ne yivi' iin yivi', te koo ka'nu' xachi' iní a xa'a' kuachi ña. Ña jaan' nduu' ña ñi ka'an chuun' Ndiosí xiin' ndu ña ka'an ndu xa'a' a nuu' ne yivi'. ²⁰ Sakan' na kuii' te tianu' Cristo nuu' a ka'an ndoso' xa'a' a nduu' ndu, xa'a' a jaan' na ndee naa mii' Ndiosí ka'an nda'vi xiin' nda'a' ndu nuu' ndo' ña ñakoo ndo' ña maní' xiin' a. Xa'a' a jaan' na ka'an nda'vi ndu nuu' ndo' xa'a' Cristo ña ñakoo ndo' ña maní' xiin' Ndiosí. ²¹ Kuachi ndii, tee' ndee koo' ndee iin kuachi ñi xaa Cristo ndii, kuachi yoo' ñi sakuiso' ña'a' Ndiosí, te kunduu e' ne ndaku nimá nuu' a xa'a' ña ñi xaa Cristo.

6

¹ Te vitin ña te xaa' chuun nuu' Ndiosí nduu' ndu ndii, ka'an nda'vi ndu xiin' ndo'ó ña ñatiin saka ndo' ña ndani mii' Ndiosí ndo'ó. ² Kuachi ndii yoso' a nuu' tutu Ndiosí mii' ka'an a ndii:

Kii' ñi kuní a ña chindíee' i ndo'ó ndii, ñi chindíee' i ndo'ó,

te kii' ñi kuní a ña sakakú i ndo'ó ndii, ñi sakakú i ndo'ó.

Sakan' yoso' a.

Chuun xa'a' ndo' ña ka'an ndu xiin' ndo', vitin ñi xaa kivi' ña chindíee' Ndiosí ndo'ó, te vitin tu ñi xaa kivi' ña sakakú a ndo'ó.

³ Kuäsa' xaa' ndu ndee iin ña vä'a xiin' ndee iin ne yivi' te kãñja'a ña xa'a' chuun nuu' Ndiosí ña xaa' ndu. ⁴ Süu' jaan' ndii xiin' sakuu' ña ndo'o' ndu nia'á ndu ne yivi' ña te xika' nuu' nuu' Ndiosí nduu' ndu. Naa kuu' ña kuie ini ndu nuu' tundo'o', xiin' naa kuu' ña natiin ndu, xiin' naa kuu' ña sandi'ni a ndu, ⁵ xiin' naa kuu' ña suku' yo'o' te yivi' ndu'u, xiin' naa kuu' ña xiñu'ú ndu vi'e kaa, xiin' naa kuu' ña katí kua'a' ne yivi' ndu, te kani ña ndu, xiin' naa kuu' ña xachuun' u'vi' ndu, xiin' naa kuu' ña kixín va'a ndu, xiin' naa kuu' ña xika' soko ndu, ⁶ te xiin' naa kuu' ña xika' ndoo ndu, xiin' naa kuu' ña sania'á ndu ña ndixa ña xiní ndu, xiin' naa kuu' ña kuie ini ndu xa'a' ne yivi', xiin' naa kuu' ña maso ndu, xiin' naa kuu' ña xachuun' Espíritu Santo nimá ndu, xiin' naa kuu' ña ndani ndu ne yivi' xiin' iin ndaa' nimá ndu, ⁷ xiin' naa kuu' ña ka'án ndoso' ndu tu'un ña ndixa xña'a, xiin' naa kuu' ña taxi' Ndiosí ña ndjee' ndu. Te tiin ndjaa ndu ña nduu' ña xachuun' ndaku ndu jaan', te xiin' ña jaan' naka'án ndu xa'a' ndu kij' yoo' tundo'o' nuu' ndu, uun kij' kieve' va'a ndu. ⁸ Xaá tuku ndii tiin' ka'nu' ne yivi' ndu, te xaá tuku ndii ka'án va'a ne yivi' xa'a' ndu, te xaá tuku ndii tun vixi ka'án ña xa'a' ndu. Te sakan' tu ka'án ña ña te xini xa'an' nduu' ndu, tee' ndee ña ndixa xña'a nduu' ña ka'án ndu. ⁹ Kuu' ña xiin' ndu ndee naa te koo' xiní, tee' ndee xiní kaxi' ña ndu'u, te xa yoo ndu kuví ndu, ndisu koto ndo' kusaa' tiaku ka ndu, sando'o' ña ndu, ndisu tia'an kuví ndu. ¹⁰ Naa iin' te suchi' ini iin' ndu, ndisu saa kivi' va'a kuni ndu, naa iin' te natiin iin' ndu, ndisu

kua'a' va ne yivi' nduu' vika' xaa' ndu xiin' ña ndixa, naa iin' te koo' xachi' ña'a iin' ndu, ndisu kumi' ndu sakuu' nuu' ña'a.

¹¹ Ndo'ó, ne ta'an' ndu, ne nakaya' xa'a' Jesús ñuu Corinto ndii, ni ka'an kaxi' va ndu xiin' ndo', te ni ka'an ndu xiin' ndo' xiin' iin kanii' nimá ndu. ¹² Te tüku' ni kuu' ndu xiin' ndo', ndisu ndo'ó ndii, tuku' ka kuu' ndo' xiin' ndu. ¹³ Te xa'a' a ña nduu' i ndee naa yuva' ndo' ndii, ka'an nda'vi i xiin' ndo' ndee naa xaa' iin yuva' xiin' si'e ra ña taxí na ndo' nunia' kanii' nimá ndo' nuu' i, ndee naa xaa' yu'u ña nunia' i kanii' nimá i nuu' ndo'.

Nduu' e' ndee naa vi'e Ndiosí tiaku

¹⁴ Ndo'ó ndii, süu' iin kachi ka xika' ndo' te sakan' ne ini xini Jesús, sakan' na kuii' ki'in ta'an' kutu' ka ndo' xiin' ne jaan'. Kuachi ndii ki'in' ta'an' ña ndaku xiin' ña nia'a, te ni ndee ki'in' ta'an' tu ñu'u xiin' ña iin yavi. ¹⁵ Sakan' tu Cristo ndii, ni ki'in ta'an' a xiin' ña ndiva'a, ni ndee va'a tu ki'in ta'an' kutu' iin ne ini xini Jesús xiin' ne ini xini a. ¹⁶ Yukun' Ndiosí ndii, ki'in' ta'an' a xiin' yukun' ndiosí saka. Sakan' ña yoo' ndii, yukun' mii' Ndiosí tiaku nduu' e', naa ni ka'an mii' a ndii:

Kundu'u' inga' i xiin' ne yivi' kaa', te kaka inga' tu i xiin' nia,
te yu'u kundu Ndiosí nia, te ne kaa' kundu kuenta i.

Ni kachi a. ¹⁷ Te ni ka'an ka tu xto'o e' Ndiosí ndii:

Ndo'ó, ne nduu' kuenta i ndii, kua'an kiee ndo' tein ne yivi' ñaa',
te kuxioo ndo' nuu' nia.

Sakan' te töndiã ndo' ndee iin ña nja'a ña xaa' nja,
 te sakan' kuvi natiiin yu'u ndo'ó.
 18 Te yu'u kunduu yuva' ndo',
 te ndo'ó kunduu tiaa si'e i xiin' ña'a' si'e i,
 kachi xto'o e' Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu'.

7

1 Ne ta'an' manj' i, ña jaan' nduu' ña ni taxí Ndiosí kuento a xa'a' nuu' e'. Xa'a' a jaan' na kuni a ña ndaşandoo xiin' mii' xachi' e' nuu' sakuu' ña sativi' ñu'u' nde'i e', xiin' espíritu e'. Te xa'a' a ña yi'vi e' Ndiosí ndii, na sanduxa' e' te kunduu xachi' e' nditia kuiti' a.

Va'a kuni Pablo ña ni nãma ne ñuu Corinto nimá nja

2 Xa'a' a jaan' na saa ndo' ña va'a te natiiin va'a ndo' ndu'u, sakan' ña xiní ndo' ña kuása' ni xaa' ndu ña nja'a xiin' ndee iin ne yivi', ni ndee kuása' tu ni sativi' ndu ndee iin ne yivi', te kuása' ni tu ni xini xa'an' ndu ndee iin ne yivi'.

3 Te süu' ka'an i sakan' xa'a' a ña kuni saka'an' i ndo'ó, kuachí ndii xa ni ka'an i xiin' ndo' ña ndani kua'a' i ndo'ó. Naa' tiaku i uun naa' kuvi i ndee saa ka ni ndii, ndani na ndani i ndo'ó.

4 Ndítunj va yu'u te ka'an i xiin' ndo'ó xa'a' ña kaa', te ka'an va'a va tu i xa'a' ndo' nuu' ne yivi'. Tee' ndee kua'a' ndo'o' ndu ndii, va'a va kuni i, te naá va'a tu nimá i.

5 Sakan' ña ndee kij' ni xaa ndu nuu' ñu'u' Macedonia yo'o' ndii, tia'an kuvi nandiee' ndu. Süu' jaan' ndii xanu' tundo'o' yoo nuu' kivi' ñuu ndu saa kua'an. Ne yivi', ne ndasi' ndu'u ndii, sando'o' nja ndu, te ndo'o' tu ndu xaa ña ndi'ni

nimá ndu. ⁶ Ndisu Ndiosí ndii, saki'ví a ne nda'vi kuni iní, te nī saki'ví a ndu'u kii' nī xaa Tito mii' ndiee' ndu yo'o', ⁷ te süu' xa'a' a ka nī xaa Tito kuṭi' na nī saki'ví a ndu'u, süu' jaan' ndii sakan' tu xa'a' a ña va'a kuni ra nī xaa ndo'ó. Te xa nī ndatu'un' tu ra nuu' ndu ña ka'an va nimá ndo' kuni ndo' ndu, te sakan' tu nī ka'an ra xiin' ndu ña suchi' va iní ndo' xa'a' kuachi' ña nī xaa ndo', te nī ka'an tu ra xiin' i ña kusaa' nakuitá ka ndo' xiin' i. Xa'a' a jaan' na so'o va'a ka nī kuni i.

⁸ Kuachi' ndii tee' ndee nī kusuchi' iní ndo' nī xaa i xiin' tutu ña nī ti'vi' i nda'a' ndo' jaan' ndii, kuasa' ka suchi' iní i xa'a' ña jaan' vitiin. Ña ndixa nduu' a ña saa' ndii, nī kusuchi' tu iní yu'u kii' nī xini i kuento ña nī sakusuchi' tutu jaan' iní ndo'ó. ⁹ Te vitiin ndii, va'a va kuni i xa'a' ña jaan', süu' va'a kuni i koto ka nī sakusuchi' i iní ndo' xiin' tutu jaan', süu' jaan' ndii koto ka nī kusuchi' iní ndo' xa'a' kuachi' ndo', ña nī xaa ndo' jaan' nuu' Ndiosí, te nī nama ndo' nimá ndo' xa'a' a. Te ña nī kusuchi' iní ndo' jaan' ndii, ña nī kuni mii' Ndiosí nduu' a. Xa'a' a jaan' na kuasa' nī xaa' ndu ndee iin ña va'a xiin' ndo'. ¹⁰ Kuachi' ndii, kii' kusuchi' iní e' saa kuni mii' Ndiosí xa'a' a ña nī xaa e' kuachi' ndii, kuni nama e' nimá e' xa'a' kuachi' ña nī xaa e' jaan', te sakakú Ndiosí yoo', te koo' ndee iin xa'a' ña kusuchi' ka iní ndu xa'a' a ña nī sakusuchi' ndu iní ndo'ó. Ndisu ña kusuchi' iní ne yivi' iin yivi' ndii, kuenta ña xi'í kuṭi' nduu' ña jaan'. ¹¹ Te vitiin ndii, koto ndo' saa vi' nī nama nimá ndo' nī xaa ña nī kusuchi' iní ndo' nuu' Ndiosí xa'a' a ña nī xaa ndo' kuachi' jaan'. Ña jaan' nī xaa sakan', te nī nakuita kuento ndo' ña saa ka ndo' ña nī xaa

ndo' jaan', te ndee xa'a' yu'u ni naka'an ndo', te ni xtani tu ndo' kuachi ña ni xaa ne yivi' jaan', te ni yi'vi tu ndo' Ndiosí xa'a' ña ni xaa ndo' kuachi jaan'. Ndi'i jaan' te ni kuni tu ndo' ña kuni ndo' yu'u, ni yoo tu'va ndo' te saa ndo' ña ni ka'an i, te ni sando'o' ndo' te ni xaa kuachi jaan'. Te xiin' sakuu' ña ni saxinu ndo' ña ni ka'an i jaan' ndii, nia'a ndo' ña xa ni sanduva'a ndo' tu'un kui'e jaan' tein ndo'. ¹² Xa'a' a jaan' na kii' ni ke'i i tutu jaan', te ni ti'vi' e nda'a' ndo' ndii, süu' ni ti'vi' e xa'a' yoo ni xaa kuachi jaan', uun xa'a' yoo ni ndo'o' xa'a' kuachi jaan'. Süu' jaan' ndii ni xaa i sakan' te nia'a ndo' nuu' Ndiosí saa vi' ndi'ni ndo' xa'a' ndu'u.

¹³ Te xa'a' ña jaan' na ni saki'vi' a nimá ndu, ndisu kua'a' ka ni saki'vi' a nimá ndu kii' ni xini ndu ña va'a va kuni Tito kii' ni xaa ra yo'o' xa'a' ña ni xandieni ña'a' sakuu' ndo'ó. ¹⁴ Sakan' na kuu' ña ni ka'an va'a i xa'a' ndo'ó nuu' Tito ndii, kuasa' ni saka'an' ndo' nuu' i, sakan' ña sakuu' ña ka'an ndu xiin' ndo' ndii, ña ndixa nduu' a, te sakan' tu sakuu' ña ni ka'an va'a ndu xa'a' ndo' xiin' te jaan' ndii, ña ndixa nduu' tu a jaan'. ¹⁵ Te ña ndani va ra ndo'ó ndii, so'o' kua'an kua'nu ka a kii' naka'an' ra ña ni saxinu sakuu' ndo' ña ni ka'an ra xiin' ndo', xiin' ña ni natiin va'a tu ña'a' ndo', xiin' ña yi'vi ndo', te ni tiiin ka'nu' tu ña'a' ndo'. ¹⁶ Te yu'u ndii, va'a va kuni i ña kuvi ini i kuni i ndo'ó xiin' iin kani' nimá i.

8

Kaya ne ini xini Jesús xu'un' xa'a' inga ne ndikún ichi' a

1 Ne ta'an' ndu, viṭin kuni ka'an ndu xiin' ndo' xa'a' saa vi' xamani' Ndiosí ne nakayá xa'a' Jesús, ne ndiee' nuu' ñu'u' Macedonia. 2 Sakan' ña tee' ndee kua'a' ya'a ndo'o' ña, te kua'a' ya'a tu natiín ña ndii, va'a va kuni ña, te sakan' tu kua'a' xu'un' xito' ña ndee naa ne vika' vi' nduu' ña. 3 Te kumi' yu'u' ña ndaku ña xiin' ña ka'an nimá mii' ña te xito' ña xu'un' jaan' saa kundiee' ña, te xaá ndii, ndee ya'a ka te sakan' saa kundiee' ña. 4 Ndee ni ka'an nda'vi va ña xiin' ndu ña taxi ndu ña koto na ña xu'un', te chindiee' na ña ne nduu' inga' kuenta Ndiosí xiin' e'. 5 Te süu' xu'un' kuṭi' ni xito ña, süu' jaan' ndii ni xaa ña kua'a' ka te sakan' ña ni ka'an ndu xiin' ña. Sakan' ña ña nuu' ndii, ni sanakua'a xiin' mii' ña nda'a' xto'o e' Jesús, te ni nakuita tu kuento ña xiin' ndu'u' xa'a' ña kuni saa ña ña kuni Ndiosí. 6 Tito nduu' te ni xa'a' nakaya xu'un' jaan' tein ndo', sakan' na kuu' ni ka'an nda'vi ndu xiin' ra ña saxinu ra chuun va'a jaan' saa nii' ni taxi xa'a' ra a tein ndo'. 7 Sakan' ña ndo'ó ndii, chuun va ndo' nuu' ndee ndee ka ña xaa' ndo': naa kuu' ña inṭi ndo' xini ndo' Jesús, xiin' ña chuun va ndo' xiin' tu'un va'a, xiin' ña chuun tu ndo' xiin' ña xini tuni, xiin' ña taxi' ndo' kivi' te chindiee' ndo' ne yivi', xiin' ña ndani ndo' ndu'u. Xa'a' a jaan' na viṭin ndii, kuni a ña saa tu ndo' ña nduxa', te saxinu ndo' chuun va'a yo'o' xa'a' ne yivi'.

8 Te süu' ka'an chuun i ña jaan' xiin' ndo', süu' jaan' ndii kuni kuṭi' i ña kuni ndo' saa nia'á tuku ne ndikún ichi' Jesús ña yoo tu'va ña te chindiee' ña ne natiín, te sakan' te kuvi nia'a tu ndo'ó ña ndani xna'a ndo' ne yivi'. 9 Kuachi ndii

xá xiní ndo'ó ña ndani mji' xto'o e' Jesucristo ndo'ó, sakan' suu xa'a' a ña ndani a ndo'ó, na tee' ndee ña vika' nduu' a ndii, ni xanda'vi xiin' mii' mji' a, te xiin' ña ni xanda'vi xiin' mii' mji' a jaan' ni nanduú ndo'ó ne vika'. ¹⁰ Te xa'a' ña va'a mji' ndo' na kuni kondja yu'u' i ndo'ó xa'a' ña jaan', kuachi ndii xa ndee kuiya ndi'i vi' ni xa'a' mji' ndo' nakaya ndo' xu'un' jaan'. Te süu' ni xa'a' kuiti' ndo' xaa' ndo' ña jaan', süu' jaan' ndii mji' tu ndo' ni taxi xa'a' xiin' ña jaan'.

¹¹ Sakan' na kuii' vitin ndii, na saxinu tu ndo' a saa kundiee' mji' ndo', saa nii' va'a ni kuni ndo' te ni taxi xa'a' ndo' xiin' a, sakan' tu na saxinu ndo' a. ¹² Kuachi ndii, naa' ndixa xna'a ka'an nimá yoo ka chindiee' nia ndii, natiin' Ndiosí saa kundiee' mji' nia taxi nia, sakan' ña Ndiosí ndii, xikán jaan' nuu' e' ña xiní a ndii, koo' a kumi' e'.

¹³ Sakan' ña süu' ka'an i ña yo'o', te kuvj ndo'ó soko xa'a' a ña chindiee' ndo' inga ne natiin, süu' jaan' ndii xaa' i sakan' te jin kachi kumi' e' ña koo maní' e'. ¹⁴ Te vitin ndii, kumi' ndo'ó ña tiaku ndo', ndisu ne jaan' ndii, koo' a kumi' nia, te naá kivi' kij' koo' a kumi' tu ndo'ó ndii, ne jaan' chindiee' tu ndo'ó xiin' ña kuñaku ndo', te jin kachi kumi' e' ña koo maní' e'. ¹⁵ Naa yoso' a nuu' tutu Ndiosí mii' ka'an a ndii: "Koo' a ni ndoo ndoso' nda'a' ne ni nakaya kua'a' ña xaxi', te ni ndee koo' tu a ni kuni nuu' ne ni nakaya xaku ña jaan'", kachi a.

¹⁶ Ndisu chindani va Ndiosí ña ni saka'an a nimá ñani e' Tito, te ni ndi'ni tu ra xa'a' ndo' ndee naa yu'u. ¹⁷ Sakan' ña kij' ni ka'an chuun' ndu xiin' ra ña ku'un ra mii' ndiee' ndo' ndii, ni ka'an yu'u' ra, süu' jaan' ndii xiin' ña ka'an

nimá mii' rā tē kua'an rā ikan'. Sakan' ñā ndi'ni
 vā rā xa'a' ndo'. ¹⁸ Tē nī tī'vi' tū ndū ingā ñāñi
 e' xiin' Tito jaan', tē ñāñi e', tē nī tī'vi' ndū jaan'
 ndii, sakuu' xaan' mii' nakayá ne yivi' xa'a' Jesús
 ndii, ka'an vā'a vā ne jaan' xa'a' rā xa'a' ñā xaa'
 vā'a rā chuun nuu' Ndiosí xa'a' tū'un vā'a. ¹⁹ Tē
 siin' tuku ndii, ñāñi e', tē kua'an xiin' Tito jaan'
 ndii, ne nakayá yo'o' xa'a' Jesús nī nakaxin ñā'a',
 tē ku'un tū rā xiin' ndū kij' ku'un ndiaka ndū ñā
 nī kaya ne ta'an' e'. Tē ñā xaa' ndū kaa' ndii,
 xaa' ndū ā tē natiin mii' xto'o e' ñā xaka'nu'
 ñā'a' e', tē xaa' tū ndū ā, tē nia'a ndū ñā ndi'ni
 xna'a ndū xa'a' ne natiin. ²⁰ Xaa' tū ndū sakan',
 kuachi ndii kuni ndū ñā ka'an kinī ndee jin ne
 yivi' xa'a' ndū xa'a' ñā kaya ndū tumani' chie
 jaan'. ²¹ Sakan' na kuii' xaa' ndū ñā nduxa', tē
 xachuun' ndaku ndū nuu' xto'o e' Ndiosí xiin'
 nuu' ne yivi'. ²² Tē tī'vi' kā tū ndū ingā kā ñāñi
 ta'an' e' xiin' tē uvi' ta'an' jaan'. Tē ñāñi e', tē tī'vi'
 ndū jaan' ndii, xā ki'in' ichi' nī nia'a rā ndu'u ñā
 xachuun' ndaku xna'a rā chuun nuu' Ndiosí, tē
 vitin kā vī' ndi'ni rā xa'a' ndo', sakan' ñā jinī rā
 xini rā ndo'ó. ²³ Tē ñāñi e' Tito ndii, xā xini ndo'
 ñā jin tē xachuun' ingā xiin' i xa'a' ñā vā'a mii'
 ndo'ó nduu' rā. Tē ingā kā tuku uvi' ta'an' tē ta'an'
 e' ndii, ne nakayá xa'a' Jesús nī tianu' ñā'a'. Tē
 sakan' tū xiin' nda'a' tē jaan' natiin mii' Cristo
 ñā tiin' ka'nu'. ²⁴ Xa'a' ā jaan' na nia'a na ndo'
 tē jaan' ñā ndani xna'a ñā'a' ndo', tē kunī na ne
 nakayá xa'a' Jesús, ne nī tī'vi' ñā'a', ñā ndani
 xna'a ñā'a' ndo', tē kunī tū nīa ñā nī ka'an vā'a
 saka ndū xa'a' ndo' nuu' nīa.

9

¹ Te xa'a' xū'un' ña nakayá, te chĩndĩee' e' ne nduu' kuenta Jesús xiin' e', ne natiín ndii, kúní a ña ke'i ka i ña jaan' nuu' ndo'. ² Kuachĩ ndii xa xiní yu'u ña kuní va ndo'ó chĩndĩee' ña'a' ndo'. Xa uun ni te ka'án va'a i xa'a' ndo' nuu' ne ndiee' nuu' ñu'u' Macedonia yo'o'. Ka'án i ña ndo'ó, ne ndiee' nuu' ñu'u' Acaya ndii, xa ndee kuiya ndi'i vi' ni xa'a' ndo' kaya ndo' xū'un' xa'a' ne natiín jaan' te chĩndĩee' ña'a' ndo'. Xa'a' a ña yoo tu'va ndo' te saa ndo' ña jaan' ndii, kua'a' va tu ne Macedonia ni kunĩ chĩndĩee' ña ne jaan'. ³ Ndisu ti'vi' i te ta'an' e' yo'o' saa' iin kii' te ka'án va'a saka i xa'a' ña xaa' ndo' jaan'. Sakan' te koo tu'va xna'a' ndo' xiin' xū'un' ña kaya ndo' jaan'. ⁴ Saa' iin kii' ku'un' sava ne ta'an' e', ne ndiee' nuu' ñu'u' Macedonia yo'o', xiin' i mii' ndiee' ndo', te kunĩ ña ña kuasa' yoo' tu'va ndo' xiin' xū'un' jaan', te kuka'an ndu nuu' ña xa'a' a ña ini va ndu xini ndu ndo'ó, ndisu kuka'an ka vi' nuu' ndo'ó. ⁵ Xa'a' a jaan' na ni kunĩ a ña ka'an nda'vi i xiin' ñani ta'an' e' yo'o', te koni'i' ichi' ra ku'un ra mii' ndiee' ndo', te chĩndĩee' ra ndo'ó te kaya ndo' xū'un' ña xa ni ndoo ndo' kuento taxi ndo', te kundu'u a ña ni ka'an nimá mii' ndo' taxi ndo', te kundu'u a ña xikán u'vi ndu'u nuu' ndo'.

⁶ Ndisu naka'an' ndo' ña yo'o' ndii: “Yoo ka sie chi'i' ndii, sie tu ña'a' nakaya ña, te yoo ka kua'a' chi'i' ndii, kua'a' tu ña'a' nakaya ña.” ⁷ Te i'in ndo' ndii, kuní a ña taxi ndo' saa ka ni ka'an nimá mii' ndo', te kusuchi' ini ndo' kii' taxi' ndo' a, ni ndee taxi tu ndo' a xa'a' a ña tiin' u'vi ne yivi' ndo'ó. Kuachĩ ndii ndani Ndiosí ne

va'a kuni te taxi' nja ña jaan'. ⁸ Te ña ndiee' koq chukuu' nduu' tu Ndiosí, mii' tuku' a jaan' sañu'u' va ndo'ó, te köo' ndee jin ña'a kundo'o ndo' xa'a', te koq ña kuni a kutiakü ndo' saa kivi', te ndee niani a te chindiee' ka ndo' xiin' ña jaan' ne köo' a kumi'. ⁹ Naa yoso' a nuu' tutu Ndiosí mii' ka'an a xa'a' ne va'a nimá ndii:

Ni taxi kua'a' nja ña'a nja nda'a' ne nda'vi kuu', te nakā'an' Ndiosí ndee ndi'i' ni kivi' ña ni xachuun' ndaku nja jaan'.

Sakan' yoso' a. ¹⁰ Te Ndiosí nduu' ña taxi' tikin' te chi'i' ne yivi' a, te sivi' tu a taxi' ña xaxi' e', sakan' na kuii' taxi' tu a ña nakaya kua'a' ka ndo' ña'a ndo' ña ni chi'i' ndo', te sañu'u' kua'a' ka a ndo'ó, te kivi' chindiee' ka ndo' ne natiin. ¹¹ Sakan' te kumi' ndo' sakuu' nuu' ña vika', te kivi' chindiee' ndo' kua'a' ka ne nda'vi kuu'. Te ña taxi' ndo' nda'a' ndu'u jaan', te xaxa' ndu a, saa sakan' te kua'a' ka tu ne yivi' taxi' ña chindani Ndiosí xa'a' ña jaan'. ¹² Kuachi ndii, xiin' tumaní' ña chindiee' ndo'ó ne ta'an' e' jaan' ndii, süu' ne jaan' kuiti' taxi' ndo' ña kuni nuu', süu' jaan' ndii xandieni tu ña'a' ndo', te taxi' va nja ña chindani Ndiosí. ¹³ Sakan' ña kii' natiin ne jaan' ña chindiee' ña'a' ndo' ndii, saka'nu' nja Ndiosí, kuachi ndii kuni nja saa nia'á ndo'ó ña saxinú xnā'a' ndo' tu'un va'a ña ka'an xa'a' Cristo. Te saka'nu' tu nja Ndiosí xa'a' a ña taxi' ndo' kua'a' xu'un' te chindiee' ña'a' ndo', te chindiee' tu ndo' sakuu' ne natiin. ¹⁴ Te sakan' tu ka'an va nja xiin' Ndiosí xa'a' ndo', sakan' ña ndani nja ndo'ó xa'a' a ña ni sañu'u' va ña'a' Ndiosí xiin' nda'a' ndo'. ¹⁵ Chindani va Ndiosí xa'a' a ña kua'a' va ni xamani' a yoo', te köo' tu'un ña kivi' sanakuachi'

e' tumanì' jaan'.

10

Naka'án Pablo xa'a' chuyn ña ni sakuiso' ña'a' Ndiosí xaa' ra

¹ Ka'án nda'vi yu'u, te nduu' Pablo, xiin' ndo'ó saa nii' xaa' Cristo, ña maso kuu' a, te va'a tu nimá a. Sakan' ña xini i kuento ña ka'án sava ndo' ña iyō va i kij' ndu'u' i tein ndo', ndisu kij' ndu'u' i tukū xaan' ndii, tiakú xachi' yu'u' i xa'a' ndo', kachi ndo'. ² Xa'a' a jaan' na ka'án nda'vi i xiin' ndo' ña ndūku' ndo' ña tiakú yu'u' i jaan' kij' koō i tein ndo', sakan' ña xa yoo nditunì i ña ka'an kaxi' i xiin' ne tiin' kuachì ndu'u' jaan', ña ka'án nja ña xika' ndu ndee naa xika' ne nduu' kuenta iin yivi'. ³ Kuachì ndii, tee' ndee te yivi' iin yivi' nduu' ndu ndii, kũnta'an' ndu naa kũnta'an' ne yivi' iin yivi' yo'o'. ⁴ Kuachì ndii, ña tiin' ndiaa ndu te kũnta'an' ndu ndii, süu' naa ña tiin' ndiaa ne yivi' iin yivi' nduu' a, süu' jaan' ndii ndiee' mji' Ndiosí nduu' a. Te kumi' a ndiee' te sanduxín a ña ndiee' ña ndiva'a, ⁵ te xiin' ña jaan' sandoñu'u' ndu ña xini tuni xini xa'an' ña kumi' ne yivi' iin yivi'. Te ña jaan' taxi' tu ndiee' ndu, te sanduxín ndu sakuu' ña ka'án ñuñu' nja, te xikuita'nú nja nuu' ña ka'án xa'a' Ndiosí. Te ña jaan' tu taxi' ndiee' ndu, te nakasi ndu sakuu' ña xanini ne yivi' iin yivi', te kixin ndiakā ña'a' ndu nuu' Cristo, te kandixa' ña'a' nja. ⁶ Te xa yoo tu'va ndu te sando'o' ndu sakuu' ne xaso'o nuu' Cristo kij' kunì ndu ña xa ni kandixa' ña'a' sakuu' ndo'ó.

7 Chuun xa'a' va ndo' saa kuu' ne yivi'. Naa' tuu yoo ka ña xini kaxi' ña ña kuenta Cristo nduu' ña ndii, kuni a ña nakuni tu ña ña kuenta Cristo nduu' tu ndu'u. 8 Tee' ndee ndee va' ndiee' ka ka'an chuun' yu'u vitin xa'a' a ña ni taxi xto'o e' ndiee' jaan' nda'a' i ndii, kuasa' ka'an' nuu' i. Sakan' ña ni taxi a ndiee' jaan' nda'a' i te sakuanu' i ndo'ó nuu' ichi' Jesús, te süu' ni taxi a ndiee' jaan' nda'a' i te sativi' i ndo'ó, ne ini xini ña'a'. 9 Te kuni i ña kanini ndo' ña tee' kuni sayi'vi i ndo'ó xiin' tutu, ña ni ti'vi' i kua'an nda'a' ndo'. 10 Kuachi ndii, xini i kuento ña ka'an sava ndo' ndii, vixi va te saxinu' e' ña ni ke'i i nuu' tutu jaan', te ndiee' va tu ka'an ña yoso' nuu' a, ndisu kii' yoo i tein ndo' ndii, iyo va i te küvi tu ndatun' ka'an i, kachi ndo'. 11 Sakan' na kuni i ña kundani tu te ka'an sakan' xa'a' i ña saa nii' ni ke'i ndiee' i nuu' tutu yo'o' kii' ndu'u' xika' i ndii, nii' sakan' tu ndiee' ka'an i xiin' ndo' kii' ko'o i mii' ndiee' ndo'.

12 Sakan' ña köo' kivi' saa ndu naa xaa' te ka'an va'a xa'a' mii' jaan', ni ndee nakata xiin' mii' tu ndu xiin' te jaan', kuachi ndii te ka'an va'a xa'a' mii' jaan', te xa xiin' ta'an' mii' tu ra nakata' xiin' mii' ra ndii, jin te küu' kaxi' nduu' ra. 13 Ndisu ndu'u' ndii, ka'an va'a ndu xa'a' chuun ña xaa' ndu ya'a ka te sakan' saa kuni Ndiosí, süu' jaan' ndii Ndiosí nduu' ña nia'á ndu'u' saa kuni a saa ndu chuun nuu' a, te ña jaan' tu ni xaa sakan', te ni xaa ndu ndee mii' ndiee' ndo'ó. 14 Xi'na ndu ni xa'an mii' ndiee' ndo' ña nuu', sakan' na kuni kuasa' ya'á ndu ña kuni Ndiosí saa ndu. Kuachi ndii xi'na ndu ni xa'a' ka'an ndoso' tu'un va'a ña ka'an xa'a' Cristo nuu' ndo'. 15 Kuasa' ka'an va'a

ndu xa'a' mji' ndu xa'a' chuun ña ni xaa tuku te yivi', süu' jaan' ndii ndiatu' inji ndu ña saa ña kua'an kua'nu ka ña inji ndo'ó xini ndo' Jesús, te kuvj kua'a' ka ndo' kumi' ndu ña ndiee' nuu' saa kuni Ndiosí sachuun' ndu. ¹⁶ Te ndiatu' tu inji ndu ña ku'un ka'an ndoso' ndu tu'un va'a jaan' xika' ka te mii' ndiee' ndo'ó, mii' tia'an ku'un ndee jin te yivi', te sakan' ka'an va'a ndu xa'a' mji' ndu xa'a' chuun ña ni xaa tuku te yivi'. ¹⁷ Sakan' ña yoso' a nuu' tutu Ndiosí mii' ka'an a ndii: "Naa' kuni ka'an va'a yoo ka xa'a' mji' nja ndii, ndee chaa' ka na ka'an va'a nja xa'a' ña ni xaa xto'o e' Ndiosí xa'a' nja." Sakan' yoso' a. ¹⁸ Kuachj ndii, süu' ne ka'an va'a xa'a' mji' nduu' ne keta' va'a nuu' xto'o e' Ndiosí, süu' jaan' ndii ne ka'an va'a mji' ña jaan' xa'a' nduu' ne keta' va'a nuu' a.

11

¹ Ndiatu' inji i ña kundieni xini' ndo' kunj ndo' yu'u, tee' ndee ka'an i ndee naa jin te küu' kaxi'. Va'a ka na kundieni xini' ndo' kunj ndo' yu'u. ² Kuachj ndii, ña xakuiñu yu'u ndo'ó ndii, ndee nda'a' Ndiosí kuaxi a. Sakan' ña xa ni chituní i ña xiin' jin ndaa' kuiti' te yivi' tunda'a' ndo' saa i, te te yivi' jaan' ndii, Cristo nduu' a. Sakan' na kuii' kij' kundiaaka i ndo'ó nuu' a ndii, kuni a ña ndoo koo ndo' ndee naa jin ña'a' ña ndu'u' sie ndee xaa' kivi' ña tunda'a' a'. ³ Ndisu xika' nimá i ña naa ni xaa koo' ni xini' xa'an' ri' Eva ndii, kuein' tu kunj xa'an' te jaan' ndo'ó, te sasana' ra xini' ndo', te nakoo ndo' ña ita' ni' ndo' ichi' Cristo. ⁴ Sakan' ña ndo'ó ndii, kundieni manj' xini' ndo' kuu' yoo ka kuaxi ka'an ndoso' siin'

nuu' ndo' xa'a' Jesús, te sakan' ña xa ni ka'an ndoso' ndu nuu' ndo' xa'a', te natiin' tu ndo' inga espíritu siin' te sakan' Espíritu Santo, ña xa ni natiin' ndo', te natiin' ka tu ndo' inga nuu' tu'un siin' te sakan' tu'un va'a, ña xa ni ka'an ndoso' ndu nuu' ndo'. ⁵ Te kuasa' tuu yu'u ña te xanuu' ka nduu' i te sakan' te ka'an mji' ña nduu' ra te chuun va ka'an ndoso' jaan'. ⁶ Tee' ndee süu' iin te chuun va xiin' kuento nduu' i, ndisu kumi' i ña chuun xaa' ña ndichi ña ni taxí Ndiosí. Te ña jaan' ndii, xa ki'in' ichi' xi nia'á ndu a nuu' ndo'.

⁷ Kuein' tuu ndo' ña ni xaa i kuachi ña ni ki'in i xu'un' nda'a' ndo' kij' ni sania'á i ndo'ó tu'un va'a ña ka'an xa'a' Ndiosí, sakan' ña ni sanuu' xiin' mii' mji' i te kan'i i ndo'ó. ⁸ Te nda'a' tukú ti'vi ne nakayá xa'a' Jesús ni ki'in i xu'un', te ni sania'á i ndo'ó. ⁹ Kij' ni ndu'u' i mii' ndiee' ndo' ñaa', te kij' ni kunj yoo ka nduu' ña'a nuu' i ndii, köo' kivi' ni xa'an i vi'e ndee iin ndo' te kakan e nuu' ndo', sakan' ña ne ta'an' e', ne nduu' kuenta Jesús, ne ni kiee ñu'u' Macedonia yo'o', ni chindiee' yu'u xiin' ña tiaku i. Te ni xanduxa' i, te ni xikan i ña'a nuu' ndee iin ndo', te ni ndee kakan tu e' nuu' ndo'. ¹⁰ Saa nii' xini kaxi' yu'u ña xini xna'a i ña ndixa xa'a' Cristo ndii, nii' sakan' tu xini kaxi' i ña ndee iin ne ndiee' nuu' ñu'u' Acaya ñaa' küvi savikuiin yu'u, te nakoo i ña va'a kuni i xa'a' ña ki'in' i xu'un' te sania'á i ndo'ó. ¹¹ Tee' kuein' tuu ndo' ña xaa' i sakan' xa'a' a ña ndani i ndo'ó. Kuasa' xachi' sakan' ran', xini Ndiosí ña ndani kua'a' i ndo'ó.

¹² Ndisu yu'u ndii, saa na xaa' i ña xa xaa' i jaan', sakan' te köo' xachi' a küvi ka'an ninu te ñuñu' xa'a' mji' ra xa'a' ña jaan', te nakata'

xiin' mii' rā xiin' ndu. ¹³ Sakan' ña te jaan' ndii, te ka'án ndoso' tūn vixi kuṭi' nduu' rā, te xini xa'an' rā ndo'ó ka'án rā ña te tianu' Cristo sania'á ichi' a nduu' rā, kachi rā. ¹⁴ Te kōo' a nandan' e' xa'a' ña xaa' te jaan' sakan', kuach' ndii sakan' tu xaa' mii' ña ndiva'a sananduu' xiin' mii' a ndee naa ángele, ña yi'é. ¹⁵ Xa'a' a jaan' na kuii' kōo' a nandan' tu e' xa'a' ña xaa' te xika' nuu' nuu' ña ndiva'a jaan', ña sananduu' xiin' mii' rā ndee naa te ka'án ndoso' xna'a' xa'a' ña ndaku. Ndisu kivi' so'o' ndi'i' ndii, ku'un rā vi'e tundo'o' mii' xata'an ku'un rā xa'a' ña xaa' rā ña jaan'.

Yo'o' ka'án Pablo ña ndo'o' rā xa'a' a ña nduu' rā te ka'án ndoso' tu'un va'a xa'a' Jesús

¹⁶ Tukū nī ka'án i xiin' ndo' ña ndee jin ndo' kaniñi ña te küu' kaxi' nduu' i, ndisu tee' ndee sakan' nduu' a ndii, natijn ndo' yu'u kaa' sakan', te sakan' kuv' tu ka'an va'a yu'u xa'a' mii' i sie. ¹⁷ Te ña xito' ka'an i yo'o' ndii, süu' xto'o' e' nī ka'an chuun' a xiin' i, süu' jaan' ndii ka'án i ndee naa jin te küu' kaxi', te kuv' ka'an va'a i xa'a' mii' i. ¹⁸ Xa'a' ña yoo va te ka'án va'a xa'a' mii' xa'a' ña kuu' mii' rā ndii, kuv' tu saa yu'u sakan'. ¹⁹ Tee' ndee tuu ndo' ña ne kuu' kaxi' nduu' ndo' ndii, kundieni xini' ndo' kuu' te küu' kaxi' jaan'. ²⁰ Sakan' ña kundieni xini' ndo' kuu' ndee te tiachuun' ndo'ó, te xa' nda'a' ndo'ó tiaku rā, te xini xa'an' tu rā ndo'ó, te sakan' tu xachié xiin' mii' rā nuu' ndo', te ndee sa'ndia' rā nuu' ndo'. ²¹ Ka'an' va nuu' i ka'án i xiin' ndo' ña ndu'u ndii, ya'a kuie nī kuv' ndu xiin' ndo', sakan' na nī xaa' ndu naa xaa' te jaan'.

Ndisu naa' inga te yivi' ka'an va'a xa'a' mii' ndii, sakan' tu saa yu'u, tee' ndee ña küu' kaxi' nduu' ña jaan'. ²² ¿Ñáá te vi'e hebreo nduu' te jaan', kachi ra? Suvì tu yu'u. ¿Ñáá te ñuu Israel nduu' te jaan', kachi ra? Suvì tu yu'u. ¿Ñáá te vi'e Abraham nduu' te jaan', kachi ra? Suvì tu yu'u. ²³ Ka'an te jaan' ña te xika' nuu' nuu' Cristo nduu' ra xtun, yu'u ka vi' te sakan' te jaan'. Tee' ndee ka'an i ndee naa jin te küu' kaxi', xa kua'a' ka ni xachuun' yu'u te sakan' te jaan', te xa kua'a' ka tu ichi' xi xaxi' i nda'a' te yivi' te sakan' te jaan', xa kua'a' ka tu ichi' xi naá i vi'e kaá te sakan' te jaan', sakan' tu xa kua'a' ka ichi' xa yoo i kuvì i te sakan' te jaan'. ²⁴ U'un ta'an ichi' xa ni suku' yo'o' te Israel yu'u. Te i'in ichi' jaan' ndii, oko xa'un kumi' ichi' ni suku' ra a jin' i. ²⁵ Unì ta'an ichi' xa ni suku' nduku te yivi' yu'u, te jin ichi' ni kuun yuu' tu te yivi' yu'u, te sakan' tu xa unì ta'an ichi' xa ni ndeka'nu tundo'o' mii' kua'an i nuu' miji ka'nu', te ni ndoo i nuu' tikui miji ka'nu' jaan' jin ndaa' kivi' xiin' jin ndaa' ñuu. ²⁶ Xa kua'a' va xaan' xi xa'an i, te ki'in' itia xi xka'ndia i xiin' kua'a' tundo'o'. Xi ndokuein' i xaa' te kui'na', te sakan' tu xi ndokuein' i xaa' te ñuu mii' i, te xa xi ndokuein' tu i xaa' te tuku'. Sakan' tu xi ndokuein' i ñuu ka'nu', uun mii' taxin' kaa', uun nuu' miji ka'nu', te xa xi ndokuein' tu i tein te xini xa'an' ka'an ña te xika' ichi' Jesús xiin' e' nduu' ra. ²⁷ Xa kua'a' va tu xi xachuun' i, sakan' na ni xavi va i, te xa kua'a' tu ichi' ni kixin' i ndee sie, te ki'in' tu ichi' ni xi'i va i soko, te ni ichi' tu i tikui, te xa ki'in' tu ichi' ni xixi i ndee sie sakan' na ni yoo nditia i, te

sakan' tu xa ki'in' ichi' ni yoo toto i, te ni xini vixin va i. ²⁸ Te süu' xa ña jaan' kuñti' ndo'o' i, süu' jaan' ndii saa kivi' kua'an ndi'ni kua'a' ka i xa'a' sakuu' ne nakaya xa'a' Jesús. ²⁹ Sakan' na kuii' kij' köo' ndiee' sava ndo'ó nuu' ichi' Jesús ndii, ndee naa köo' tu ndiee' yu'u, te kij' kaviko' ne yivi' yoo ka nduu' ndo'ó te xaa' ndo' kuachi ndii, sanasaá' va ña yu'u.

³⁰ Naa' yoo jin xa'a' ña kuní a ka'an va'a i xa'a' mji' i ndii, kuvi saa i sakan' xa'a' a ña nia'á ña köo' xachi' ndiee' i. ³¹ Sakan' ña Ndiosí, ña xata'an saka'nu' e' ndee ndi'i' ni kivi', yuva' xto'o' e' Jesucristo, xini ña süu' xini xa'an' i. ³² Kij' ni xika i ñuu Damasco ndii, jin te ni xa'ndia chuun' nuu' ñuu jaan', te ni chindu'u' rey te nani' Areta ndii, ni ka'an chuun' ra xiin' te xito' yi'e' ñuu jaan', ndiaa ni te natijn ra yu'u. ³³ Ndisu ni chindiee' sava ne yivi' yu'u, te ni keta i toko' nama ñuu jaan' mii' yoo jin ventana. Ni skoni' ña yu'u tixin jin íka', te ni nuu i. Sakan' te ni kuvi ni kaku i nda'a' te ñuu jaan'.

12

Ka'an Pablo xa'a' ña ni satuvi xto'o' e' nuu' ra xiin' xa'a' ña ndo'o' ra

¹ Ña ndaku nduu' a ña köo' xata' a ña ka'an va'a e' xa'a' mji' e', ndisu yu'u ndii, kuní a ña ka'an i xa'a' ña ni satuvi xto'o' e' nuu' i xiin' ña ni sakuni' a yu'u. ² Xini yu'u jin te yivi', te ini xini Cristo, ña xa kua'an uxí kumi' kuiya ndii, ni naka ña'a' Ndiosí ndee ndivi' uni, ndee mii' ndu'u' a. Xini i naa' ni xa'an ra xiin' ñuu'u' nde'i ra, uun xiin' nimá kuñti' ra ni xa'an ra. Xini yu'u. Ijn

ndaa' Ndiosí kuṭi' xini ña jaan'. ³ (Xini i naa' ni xa'an ra xiin' ñu'u' nde'i ra, uun xiin' nimá kuṭi' ra ni xa'an ra. Xini yu'u. Iin ndaa' Ndiosí kuṭi' xini ña jaan'.) Ndisu xini yu'u xa'a' te yivi' jaan' ⁴ ña ni naka ña'a' Ndiosí ndee ndivi' mii' ndu'u' a, mii' ndatun' xava'a kaa'. Te ikan' ni xini so'o ra tu'un ña xini mii' kuṭi' Ndiosí ka'an a, te koo' ndee iin ne yivi' ne kande'i ka'an ña jaan'. ⁵ Xa'a' te yivi' jaan' ndii, kuv'i ka'an va'a i, ndisu saa i sakan' xa'a' mii' i. Sakan' ña xa'a' mii' i ndii, ka'an va'a i xa'a' ña nia'á ña koo' xachi' ndiee' i kuṭi'. ⁶ Sakan' na kuii' tee' ndee ka'an va'a i xa'a' mii' i ndii, süu' iin te küu' kaxi' kunduu i, kuachi ndii ña ndaku nduu' a ka'an i. Ndisu xaa' i ña jaan', sakan' te kanini ne yivi' xa'a' i ña iin te koo' chukuu' ya'a ka nduu' i te sakan' saa xini ne jaan' xaa' i, uun te sakan' ña xini so'o ña ka'an i. ⁷ Te koto ka ka'an va'a ya'a i xa'a' mii' i xa'a' ña ndatun' koo' chukuu' ña ni xini i, ña ni nia'a Ndiosí nuu' i jaan' ndii, ni kanj iin ña u'vi iin' i ndee naa ki'vi iñu', te ña xika' nuu' nuu' ña ndiva'a nduu' ña sando'o' yu'u jaan', sakan' te ka'an va'a ya'a i xa'a' mii' i. ⁸ Te xa unj ichi' ni ka'an nda'vi i xiin' xto'o e' Ndiosí ña tava' ña'a' a, ⁹ ndisu ni ka'an a xiin' i ndii: "Ña kundani i yo'ó kuṭi' nduu' ña kuni nuu' un', sakan' ña ña ndiee' i ndii, nia'á va'a ya'a ka a kij' koo' ña ndiee' ne yivi'", ni kachi a. Xa'a' a jaan' na ndee chaa' ka va'a kuni i, te ka'an va'a i xa'a' ña nia'á ña koo' ña ndiee' i, sakan' te nia'a va'a ka i ña ña ndiee' Cristo xiko ni'i' yu'u. ¹⁰ Sakan' na kuii' va'a kuni i kij' koo' ña ndiee' i, uun kij' ka'an kiji ne yivi' xiin' i, uun kij' natiin i, uun kij' mii' kuu' ne yivi' xiin' i, uun kij' ndo'o' i xa'a' a ña xaa'

i chuun nuu' Cristo. Sakan' ña kii' kōo' ka ña ndiee' i ndii, sakan' te nduu' i te ndiee' ka xaa' Ndiosí.

¹¹ Ní kuu i ndee naa iin te küu' kaxi' kii' ni ka'an va'a i xa'a' mii' i nuu' ndo', ndisu ndo'ó kumi' kuachi xa'a' ña jaan'. Kuachi ndii ndo'ó nduu' ne ni kuni a ka'an va'a xa'a' i, sakan' ña tee' ndee kōo' nduu' xachi' i ndii, küni kachi a jaan' ña xanuu' ka i sie nuu' te ka'an mii' ña nduu' ra te chuun va ka'an ndoso' jaan'.

¹² Sakan' ña ña nia'á ña te tianu' xna'a Cristo sania'á ichi' a nduu' ndu ndii, ña yo'o' nduu' a, xiin' ña kuie ini ni kundieni ndu nuu' sakuu' ña ndo'ó ndu ni xaa ndu chuun ka'nu' mii' ndiee' ndo', te ni xaa tu ndu ña nandaní va ne yivi', te ni xaa tu ndu ña nia'á ña yoo ndiee' Ndiosí xiin' ndu. ¹³ ¿Ndee ña va'a ni xaa i xa'a' inga ne nakayá xa'a' Jesús, tuu ndo', ña ni xaa' i xa'a' ndo'ó? Suu ña ni xaa kuiti' i xa'a' ndo' ndii, ña ndee iin ña kutiakü i ni xikan i nuu' ndee iin ndo'. ¡Koo ka'nu' ini ndo' xiin' i naa' iin kuachi chie va nduu' ña jaan', tuu ndo'!

Ka'an Pablo ña ku'un ndi'e' ra ichi' ña uní ñuu Corinto

¹⁴ Koto ndo', xa sakoo' tu'va xiin' mii' i, te ku'un ndi'e' ni tukuu' i mii' ndiee' ndo' ichi' ña uní, ndisu kakan ni tukuu i ña kutiakü i nuu' ndee iin ndo' vitin. Sakan' ña süu' ña kumi' ndo' xika' ndikún i, süu' jaan' ndii ndo'ó ndi'ni i xa'a'. Sakan' ña iin yuva' ndii, süu' ne kualí si'e ra taxa'a' xu'un' ña kuni nuu' ra, süu' jaan' ndii mii' ra taxa'a' ña kuni nuu' si'e ra jaan'. ¹⁵ Te yu'u ndii, xa yoo i sandi'i' i sakuu' ña kumi' i xa'a' ndo' xa'a' a ña ndani i ndo'ó. Te süu' ña kumi' i

jaan' kuiti', süu' jaan' ndii ndee mii' ñu'u' nde'i i ndii xa yoo i sanakua'a e xa'a' ña va'a ndo'ó. Tee' ndee na saa kivi' ndani kua'a' ka i ndo'ó ndii, so'ó sie ka ndani ndo'ó yu'u' i'in kivi' kua'an. ¹⁶ Tee' ndee ni xikan i ndee iin ña kutiaku i nuu' ndo', ndisu ka'an sava ndo' ña xa'a' ña chuun va i ndii, ni xini xa'an' siki' i ndo'ó. ¹⁷ ¿Ñáa tuu ndo' ña ni xini xa'an' i ndo'ó xiin' nda'a' sava ñani e', te ni tivi' i mii' ndiee' ndo' jaan'? ¹⁸ Ni ka'an nda'vi i xiin' Tito, te ni tivi' ña'a' i xiin' inga ka ñani ta'an' e', te ni xa'an ra mii' ndiee' ndo'. ¿Ñáa tuu ndo' ña ni xini xa'an' te jaan' ndo'ó? Xini ndo'ó ña iin kachi xanini ndu, te iin ndaa' tu ichi' ndikun ndu.

¹⁹ Tee' kusaa' xanini ka ndo' ña ka'an ndu ña jaan' xa'a' ña naka'an ndu xa'a' mii' ndu, süu' sakan' nduu' a, süu' jaan' ndii ka'an i sakan' xiin' ndo' nuu' Ndiosí xa'a' a ña nduu' i te tianu' Cristo. Ne ta'an' maní' mii' i, sakuu' ña xaa' ndu jaan' ndii, xaa' ndu a, te kuví' kuá'nu na kuá'nu ka ndo' nuu' ichi' Jesús. ²⁰ Sakan' ña xika' nimá i ña kij' xaa' i mii' ndiee' ndo' ndii, kuein' kuasa' ndiee' va'a ndo' saa ndiatu' ini yu'u, tee' kuein' tu ni ndee yu'u ndii, kuasa' naa va'a nimá i xini ndo'ó kij' xaa' i mii' ndiee' ndo' jaan' ndee naa ndiatu' ini ndo'. Sakan' ña tee' kuein' ndiee' tivi' ndo', tee' ndasi' nuu' ndo' xini ta'an' ndo', tee' xi'é ndo' xini ta'an' ndo', tee' nata'vi' ta'an' ndo', tee' ka'an ndo' tun vixi tein ndo', tee' chichi' ndo' ne yivi' xata' nia, tee' ñuñu' tu ndo', tee' so'ó ni tu ndo'. ²¹ Te sakan' tu xika' nimá i ña kij' ku'un ndi'e' i mii' ndiee' ndo' ndii, tee' kuein' kuaka'an nuu' i nuu' Ndiosí, xa'a' ndo'ó xa'a' kuachí ndo', tee' kuein' kuni a kuaku i xa'a' kua'a' ne ni xaa

kuach̄i saa', t̄e t̄iā'an n̄ama n̄iā nimá n̄iā xa'a'
kuach̄i n̄iā, naa kuu' n̄ā kuu' xe'na' n̄iā, xiin' n̄ā
kumi' n̄iā musa n̄iā, xiin' n̄ā k̄in̄i kuu' n̄iā xiin'
īin' n̄iā.

13

*Ka'án Pablo saq saq e', t̄e kun̄i e' n̄ā xika' xn̄a'a
e' ich̄i' Cristo*

¹ N̄ā yo'ō' nduu' ich̄i' n̄ā un̄i n̄ā ku'un̄ i mii'
ndiee' ndo'. Xiní ndo' n̄ā ka'án tu'un̄ Ndiosí ndii:
"Kij' chindu'u' e' kuach̄i xa'a' īin̄ ne yiv̄i' ndii,
kun̄i a n̄ā kōō uv̄i ta'an', uun̄ un̄i ta'an̄ ne ndiee
yu'u', t̄e sakan' kuv̄i kun̄ian̄i kuach̄i jaan'", kachi
a. ² Kij' n̄i xa'an̄ i mii' ndiee' ndo' saa' ndii, xa
n̄i sakuni' i ndo'ó, ne n̄i xaa' kuach̄i jaan'. T̄e
vit̄in̄ n̄ā xika' ndu'u' i ndii, sakuni' n̄i tukuu' i
yoō ka xaa' ka kuach̄i, xiin' sakuu' inḡa ne xa
xa'a' xaa' tu a n̄ā k̄ünduu i t̄e ka'nu' in̄i xa'a' n̄iā
kij' xaa' tukuu' i mii' ndiee' ndo', ³ sakan' n̄ā kun̄i
ndo' n̄ā n̄ia'a' i ndo'ó naa' ndixa xn̄a'a n̄ā Cristo
tianu' yu'u. T̄e Cristo ndii, kuāsa' īi' kuu' a jaan'
xiin' ndo', süu' jaan' ndii ndiee' xa'ndia chuun' a
nuu' ndo'. ⁴ Kuach̄i ndii, tee' ndee kōō' n̄ā ndiee'
Cristo jaan' kij' n̄i xi'j a nuu' krusin̄, ndisu vit̄in̄
ndii, xiin' n̄ā ndiee' Ndiosí tiaku a. T̄e sakan' tu
ndu'u vit̄in̄ ndii, tee' ndee kōō' n̄ā ndiee' ndu
ndee naa n̄i ndo'ō n̄ā jaan' ndii, Ndiosí taxi' tu
n̄ā ndiee' ndu'u, t̄e xachuun' ndu tein̄ ndo'ó.

⁵ Chuun̄ xa'a' ndo' naa' ndixa xn̄a'a xika' ndo'
saq ka'án tu'un̄ va'a xa'a' Jesús, t̄e koto kuā'a
xiin' mii' mij' ndo' nuu' n̄ā jaan'. ¿N̄áá xaa' ka
ndo' kuenta n̄ā yoo Jesucristo xiin' ndo'? T̄e naa'
kōō' n̄ā n̄ia'á n̄ā yoo n̄ā jaan' xiin' ndo' ndii, kōō'

a yoo xiin' ndo'. ⁶ Ndisu ndiatu' in̄i yu'u ña xini' ndo' ña ndu'u ndii, yoo ña nia'á ña yoo a xiin' ndu. ⁷ Te ka'án va ndu xiin' Ndiosí xa'a' ndo' ña sãa ndo' ndeē iin ña ña'a. Ndisu süu' xaa' ndu sakan' xa'a' ña kuni' ndu ña ka'an va'a ne yivi' xa'a' ndu, süu' jaan' ndii xaa' ndu sakan', te sãa ndo'ó ña va'a, tee' ndeē kan̄ini ne yivi' ña köo' ña nia'á ña yoo ndiee' Cristo xiin' ndu. ⁸ Kuachi' ndii köo' kivi' nakasi' ndu ña ndixa xa'a' Cristo, süu' jaan' ndii chi'ni' xiin' mi' kuiti' ndu xa'a' ña ndixa jaan'. ⁹ Xa'a' a jaan' na va'a va kuni' ndu ña ndu'u köo' ndiee', te ndo'ó nduu' ne yoo ka ndiee'. Te ka'án ka ndu xiin' Ndiosí ña na taxi' na taxi' a ña so'o xinu xachi' ndo' sãa nii' kuni' a. ¹⁰ Sakan' na kuii' ke'i i tutu yo'o' ña kuni' ka xaa' i mii' ndiee' ndo', sakan' te kij' xaa' i ñaa' ndii, xaku ndiee' ku'u i xiin' ndo' xiin' ndiee' ña ni taxi' xto'o e' nda'a' i. Sakan' ña süu' ni taxi' a ndiee' nda'a' i te sanduxin i ndo'ó, süu' jaan' ndii ni taxi' ña'a' a te saku'nu' i ndo'ó nuu' ichi' Jesús.

Ña ndeji' Pablo so'o' ndi'i'

¹¹ Ne ta'an' man̄i' i, mi' so'o' ndi'i' yo'o' ndii, ka'án ka i xiin' ndo' ña sii' kundiee' ndo', te saxinu tu ndo' ña kundu'u xachi' ndo' sãa kuni' Ndiosí, te na sandieni ta'an' tu ndo' xiin' ña ka'án i yo'o'. Sakan' tu iin ndaa' kunaã nimá sakuu' ndo', te kundiee' man̄i' xiin' ta'an' ndo'. Te sakan' Ndiosí, ña ndani' yoo', te taxi' tu a ña man̄i' a yoo xiin' e', na köo na a xiin' ndo'. ¹² Chito nuu' ta'an' ndo' kuenta Jesús, te xiin' ña jaan' nakuatu ta'an' ndo'. ¹³ Sakuu' ne nduu' kuenta Jesús, ne ndiee' yo'o', ti'vi' cha'an' ndo'.

14 Te na sañu'u' na xto'o e' Jesucristo sakuu' ndo'ó, te na koo tu ña ndani Ndiosí xiin' ndo', te sakan' tu na kundíee ti'vi sakuu' ndo' xaa' Espíritu Santo. Sakan' na kunduu a.

**El Nuevo Testamento en el Mixteco de
Ayutla**
**Mixtec, Ayutla: El Nuevo Testamento en el Mixteco
de Ayutla New Testament**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ayutla Mixtec

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

7e4f3497-fb83-5234-ac91-e00e1d534904